

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babes-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Szociológia és Szociális Munkásképző Kar
1.3 Intézet	Magyar Szociológia és Szociális Munka Intézet
1.4 Szakterület	Szociológia
1.5 Képzési szint	alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Szociológus

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Demográfia és népességszociológia				
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Dr. conf. Veres Valér				
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. conf. Veres Valér				
2.4 Tanulmányi év	2.5 Félév	2.6. Értékelés módja		2.7 Tantárgy típusa	DS

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					30
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					20
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					32
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					4
Vizsgák					4
Más tevékenységek: adatgyűjtés.....					4
3.7 Egyéni munka össz-óraszama	94				
3.8 A félév össz-óraszama	150				
3.9 Kreditszám	6				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	• x
4.2 Kompetenciabeli	• x

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	•
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	• Videoprojektor, internet kapcsolat

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<p>C1. Szociológiai kutatások megtervezése és kivitelezése (adatgyűjtés, feldolgozás) szervezetekben és közösségek körében, kultúra- és piackutatás stb.</p> <p>C2 Adatállományok és adatrendszerek kezelése</p> <p>C3 Társadalmi problémák vizsgálata, közpolitikai stratégiák és szociális politikák alkalmazása</p> <p>C4 Társadalmi problémák és konfliktusok feltárása, elemzése (magyarázata), és megoldása közösségekben és szervezetekben.</p> <p>C5 Szakmai tanácsadás és társadalmi integráció</p>
Transzverzális kompetenciák	<p>CT1 Szakszerű, hatékony, pontos és felelősségteljes munkavégzés, a szakmai etikai normák betartásával</p> <p>CT2 Csoportközi viszonyulási technikák, empátikus kommunikációs készségek., és sajátos szerepvállalás alkalmazása a csoportmunkában</p> <p>CT3 Információs források és kommunikációs erőforrások, valamint IT támogatott továbbképzési eszközök hatékony használata (internetes források, sajátos softverek, online előadások) románul és idegen nyelven</p>

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> A jelenkori demográfiai események és problémák megismerése és elemzése Románia, az erdélyi magyarság, Európa viszonylatában valamint világviszonylatban
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> A hallgatók beavatása a népeségszociológia és demográfia sajátos fogalomrendszerébe és módszertanába A hallgatók adatkeresési, hozzáférési, kiválasztási, értelmezési, feldolgozási, rendszerezési és kommunikációs képességeinek fejlesztése Empirikus dolgozat elkészítéséhez szükséges készségek fejlesztése A népesedési problémákkal kapcsolatos társadalmi érzékenység kifejlesztése

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
I. A demográfia és a népeségszociológia meghatározása, bevezető fogalmak	<ul style="list-style-type: none"> előadás, interaktív elemekkel problematizálás 	
II. Az adatforrások típusai. A modern népszámlálások története és ismérvei	<ul style="list-style-type: none"> előadás, interaktív elemekkel problematizálás 	
III. Népesedéselméletek. A demográfiai átmenet elméletei. A demográfiai átmenet Romániában és Erdélyben	<ul style="list-style-type: none"> előadás, interaktív elemekkel problematizálás 	
IV. Népeség száma és összetétele. Alapfogalmak. A föld népeségének száma és összetétele. A népeségszám vizsgálata a modern népszámlálások előtt. Népeség száma és összetétele Romániában és Erdélyben a modern népszámlálások és a népeség regisztrációja alapján.	<ul style="list-style-type: none"> előadás, interaktív elemekkel problematizálás modellálás példákon keresztül történő szemléltetés 	

V. A születések, termékenység fogalmai és mutatói. A születésszám és a családtervezés alakulásának globális és európai tendenciáiról	<ul style="list-style-type: none"> • előadás, interaktív elemekkel • problematizálás • modellálás <p>példákon keresztül történő szemléltetés</p>	
VI. A születésszám és termékenység alakulása Romániában és Erdélyben	<ul style="list-style-type: none"> • előadás, interaktív elemekkel • problematizálás • modellálás <p>példákon keresztül történő szemléltetés</p>	
VII. A halandóság alapfogalmai és egyszerű mutatói. A nyers halálozási arányszám, a természetes szaporodás és a csecsemőhalandóság nemzetközi kontextusban	<ul style="list-style-type: none"> • előadás, interaktív elemekkel • problematizálás • modellálás <p>példákon keresztül történő szemléltetés</p>	
VIII. A halandósági tábla és a várható átlagos élettartam fogalma. Rövidített halandósági tábla.	<ul style="list-style-type: none"> • előadás, interaktív elemekkel • problematizálás • modellálás <p>példákon keresztül történő szemléltetés</p>	
IX. A halandósági viszonyok alakulása és tendenciái: a várható élettartam alakulásának globális és európai tendenciái; a halandóság sajátosságai Romániában és Erdélyben	<ul style="list-style-type: none"> • előadás, interaktív elemekkel • problematizálás • modellálás <p>példákon keresztül történő szemléltetés</p>	
X. A házasságkötések demográfiai fogalmai és mérésének mutatói. A házasságkötési kedv csökkenésének elméleti magyarázatai.	<ul style="list-style-type: none"> • előadás, interaktív elemekkel • problematizálás • modellálás <p>példákon keresztül történő szemléltetés</p>	
XI. A házasság megszűnése, a házasságkötések és válások számának alakulása	<ul style="list-style-type: none"> • előadás, interaktív elemekkel • problematizálás • modellálás <p>példákon keresztül történő szemléltetés</p>	
XII. A népesség vándormozgalmának alapfogalmai és mutatói. A nemzetközi vándorlás magyarázó elméletei	<ul style="list-style-type: none"> • előadás, interaktív elemekkel • problematizálás • modellálás <p>példákon keresztül történő szemléltetés</p>	
XIII. A román állampolgárok és az erdélyi magyarság nemzetközi vándorlásának sajátosságai.	<ul style="list-style-type: none"> • előadás, interaktív elemekkel • problematizálás • modellálás <p>példákon keresztül történő szemléltetés</p>	
XIV. A belső vándorlás trendjei Romániában.	<ul style="list-style-type: none"> • előadás, interaktív elemekkel • problematizálás • modellálás <p>példákon keresztül történő szemléltetés</p>	
<p>Könyvészet</p> <p>Veres Valér: Népegykezerkezer és nemzetiség. Presa Univ. Clujeană, Cluj, 2015</p> <p>Andorka Rudolf: Gyermekszám a fejlett országokban 70-120</p> <p>Klinger András: Demográfia, KSH, Budapest 1997.</p> <p>Muresan C.: Evolutia demografică a României, Mortalitatea, 139-160 (a Romániai halandóság alakulása)</p> <p>Rotariu T.: Demografie și sociologia populației, Polirom, 2004.</p> <p>Veres Valér: Demográfia és népességszociológia. Presa Univ. Clujeană, Cluj, 2006</p> <p>Van de Kaa: A második demográfiai átmenet elmélete Európában. Web 8-9/2001</p> <p>Trebici, Vl.: Demografia, Nupțialitatea în România ,188-199.</p>		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések

I. Bevezető fogalmak, óramegbeszélés

A szemináriumi dolgozat elkészítésének szempontjai

II. Demográfiai adatforrások tanulmányozása:

Népszámlálási kötetek, Statisztikai és Demográfiai Évkönyvek ismertetése, elektronikus adatforrások használata

III. Népesedésméletek és kritikái

- J. Richtariková: Második demográfiai átmenet zajlik Kelet-Európában? Régió, 1/2001, R
- Melegh Attila – Öri Péter (2003): A második demográfiai átmenet elmélete. In: Spéder Zsolt (szerk.): *Család és népesség – itthon és Európában*. Budapest, KSH NKI – Századvég. p. 495–523. MWK

IV. A népesség számának alakulása, népesség növekedése és népsűrűség

- Kiziak et al: Demográfiai kiegyensúlyozatlanság: Szubsahara-Afrika a világ népesedési irányával szemben halad, <http://afrika.csaladtervezes.eu>, El.
- Kaiser Ferenc A túlnépesedés és globális biztonsági kihívásai. In Biztonságpolitika (El.)
- Kapitány Balázs: Kárpát-medencei népszámlálási körkép, Demográfia, 2013. 56. évf. 1. szám, 25–64. (El)
- Venczel József: Székely népfölösleg, In: Erdélyi föld, erdélyi társadalom, 101-122, Pl, R

Románia népességszáma és összetétele a XX.-XXI. századi népszámlálások alapján, megyei és helyi szinten – adatbázisok és internetes elérhetőség

V. Születésszabályozás, családtervezés

Születésszabályozás: ösztönző politikák és egyéni fékek?

Abortusz-statisztikák elemzése

- Libor Stloukal: A közép- és kelet-európai „abortusz kultúra” megértése, Régió, 1/2001, R

Haragus, Mihaela: Early motherhood in Romania: associated factors and consequences, *Revista de cercetare si interventie sociala*. 2011, vol. 32, pp. 63–85. Online: <https://pdfs.semanticscholar.org/23cf/7f6c0e285efa2736097e2cefffd4ce71c6d8.pdf>

Blaskó Zsuzsa Három évig a gyermek mellett – de nem mindenáron. A közvélemény a kisgyermekes anyák munkába állásáról, In: A családi értékek és a demográfiai magatartás változásai (szerk. Pongrácz T.) KNH-NKI, 2011/1. (El)

- Tóth Olga – Dupcsik Csaba: Családok és formák – Változások az utóbbi ötven évben Magyarországon. *Demográfia*. 2007. 50. évf. 4. sz. 430–437. Online: <http://www.demografia.hu/kiadvanyonline/index.php/demografia/article/view/557/500>
- Harcsa István – Monostori Judit: A háztartás- és a családszerkezeti változások hosszútávú trendjei Magyarországon európai kontextusban: teóriák, tévképzetek, tények. *Demográfia*. 2017. 60. évf. 4. sz. 299–332. Online: <http://www.demografia.hu/kiadvanyonline/index.php/demografia/article/view/272/2608>

VI. Születések, termékenység empirikus vizsgálata

A születések számának mérése, gyakorlatok

- Kamarás Ferenc: A termékenység alakulása és befolyásoló tényezői in: Népesedés és népességpolitika (<http://www.c3.hu/scripta/szazadvég/16/kamaras.htm#Jegyzet>)
- Ghețău, V.: Evoluția fertilității în România, *Viziunea longitudinală ...*, 1997, 31-40. (El)
- Spéder Zs- Veres V: Gyermekvállalási szándékok, családnagyság . In: *Párhuzamok*, 2009, 75-86
- Spéder Zs- Kapitány B: Gyermek, vágyak és tények (Gyermekvállalási szándék és gyakorlat), *Műhelytanulmány KSH NKI*, 2012, 69-84 old
- S. Molnár Edit: Házasságon kívüli születések a XX. század utolsó évtizedében. In: *Népesedés és népességpolitika* 65-85

VII. Halandóság, halálozások és egészségi állapot

- bemutatás közös értékelése
 - irányított megfigyelés
 - magyarázat
 - szemléletés
 - csoportmunka
- komparatív elemzés

A halandóság egyszerű mutatóinak kiszámítása, gyakorlatok

- Fr. Mestlé: Halandóság Kelet- és Nyugat Európában: növekvő különbségek, Régió 1/2001, El
- Józán Péter: A századvég halálozási viszonyainak néhány jellegzetessége Magyarországon, In: Népesedés és népességgpolitika
- **Elekes Zsuzsanna: Az alkoholfogyasztás és az alkoholt fogyasztók jellemzői. In: Család és népesség – itthon és Európában 374-404 Pl**
- **Anderson, Peter és Baumberg, Ben: Alkohol Európában Népegészségügyi perspektívából, Institute for Alcohol Studies, UK, 2006 (El)**

VIII. A halandósági tábla elkészítésének módja

Gyakorlatok: rövidített halandósági tábla készítése, a születéskor várható átlagos élettartam meghatározása

IX. A születéskor várható átlagos élettartam eltérései, halálokok

Gyakorlatok. Időszakos tudásfelmérés

- Daróczy Etelka: A várható élettartam Magyarországon európai összehasonlításban. In: Család és népesség – itthon és Európában 281-318 MWK
- Kovács Katalin–Ôri Péter OK-SPECIFIKUS HALANDÓSÁG, Demográfiai portre 2009 (El) Rotariu Traian: Demografie și sociologia populației. 2004, Inegalitatea șanselor în fața morții, 157-172. KK

X-XI. A házasság, az élettársi kapcsolat és a válás szocio-demográfiai kontextusa (Vita Emese)

Gyakorlatok: a házasságkötések és válások mutatóinak kiszámítása

- Bukodi Erzsébet: A házasság és az élettársi kapcsolat közötti választást meghatározó tényezők. In: Család és népesség- Itthon és Európában (szerk. Spéder), 168-192, MWK
- Pongrácz Tiborné A Párkapcsolatok jellegzetességei Erdélyben és Mo-n. In: Párhuzamok 2009. MWK, El.
- Murinkó Livia – Spéder Zsolt (2015): Párkapcsolatok. In Monostori Judit – Ôri Péter – Spéder Zsolt (szerk.): Demográfiai portré 2015. KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, Budapest, 9 –26. Online: <https://www.demografia.hu/kiadvanyokonline/index.php/demografiaiportre/article/view/2464/2470>
- Spéder Zs – Kiss T: A családalapítás változó gyakorlata. Párkapcsolatok és gyermekvállalás kohorszspecifikus metszetben (Magyaro. és Erdély). In: Párhuzamok, 2009, 59-71
- Kiss Tamás: Asszimiláció és határ-megerősítés. Vegyes házasságok és a vegyes családokon belüli etnikai szocializáció Erdélyben 2016. In: Apró István (Szerk.) Média és Identitás 2. Médiatudományi Intézet. 47–88. Online: <http://mek.oszk.hu/16000/16067/16067.pdf>

XII. A nemzetközi vándorlás trendjei Európában

Gyakorlatok: a belső és a nemzetközi vándorlás demográfiai mutatóinak kiszámítása

- Melegh, Attila - Éva Kovács - Irén Gödri (2009): "Azt hittem célt tévesztettem" A bevándorló nők élettörténeti perspektívái, integrációja és a bevándorlókkal kapcsolatos attitűdök nyolc európai országban. KSH NKI Kutatási Jelentések 88. KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, Budapest. 13 – 84. Online: <https://www.demografia.hu/kiadvanyokonline/index.php/kutatasijelentések/article/view/382/130>
- J. Salt: Az európai migrációs térség, Régió, 1/2001, R
- Horváth I.: Az erdélyi magyarság vándorlási vesztesége 1987-2001 között. In: Népesedési folyamatok az ezredfordulón Erdélyben, Konferencia-kiadvány 2004 61-90, MWK

XIII. A demográfiai előrejelzések sajátosságai, népesedéspolitika **KAPITÁNY BALÁZS – SPÉDER ZSOLT: Hitek, tévhitek és tények a népességsökkenés megállításáról. Demográfiai kihívások és kezelési lehetőségeik. In: Jakab András – Urbán László (szerk.) Hegyemet. Társadalmi és politikai kihívások Magyarországon. Osiris, Budapest. 177 – 191. Online:**

<https://www.scribd.com/document/385024166/A-Hegymenet>

- Hablicsek L. – Tóth Pál Péter – Veres Valér: A kárpát-medencei magyarság demográfiai helyzete és előreszámítása. Kutatási Jelentések 78/2005, 71-90.
- Ghetau V: Declinul demografic al României: ce perspective? Sociologie Românească, Volumul II, Nr. 2, 2004 (EL)
- Tárkányi Ákos: Népesedéspolitika Nyugat- és Észak-Európában. N-n Ioan Mărginean: Oportunitatea politicilor demografice in România. CALITATEA VIETII, XII, nr. 1-4, 2000, p. 3-6., www.iccv.ro/romana/revista/rcalvit/pdf/cv2000.1-4.a01.pdf (EL)

- *Németh Mária: Népesedéspolitika Németországban a háborútól napjainkig, N-*

XIV. Dolgozatok bemutatása, értékelése

Tudásfelmérés

A diákok által készített dolgozatok bemutatása és megbeszélése, értékelése

Könyvészet

Klinger András: Demográfia, KSH, Budapest 1997.

Muresan C.: Evolutia demografică a României.

Rotariu T.: Demografie și sociologia populației, Polirom, 2004.

Veres Valér: A romániai magyarság termékenysége 1992-2002 között, regionális összehasonlításban. Erdélyi Társadalom 1/2004. 69-98.

Veres Valér: A romániai magyarság 1992-2002 közötti természetes népmozgalma európai kontextusban. In: Népesedési folyamatok az ezredfordulón Erdélyben, 2002, 29-60.

Veres Valér: Demográfia és Népeségszociológia, KEK 2006

Trebici, Vl.: Demografia, Nupțialitatea în România ,188-199.

Szemináriumi gyakorlatok:

1. A népesség számának alakulása hosszú időperspektívában
2. A népesség összetételének alakulása hosszú időperspektívában
3. A születések, A halálozások, a termékenység alakulása természetes szaporodás alakulása 1990 után
4. A születéskor várható élettartam kiszámítása és alakulása
5. A belső vándorlás mutatói, élettartam szerinti vándorlás
6. A nemzetközi vándorlás Kelet és Nyugat Európa között

9. Az epiztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A román Országos Statisztikai Intézet (INS) és az EUROSTAT módszertana,

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
--------------------	-----------------------------	---------------------------	-----------------------------

10.4 Előadás	A vizsgaidőszakban a záróvizsga részei: egy rövidebb elméleti kérdés kifejtése, néhány demográfiai alapfogalom meghatározása és román megnevezése, egy szemináriumi szakirodalom összefoglalása	Írásbeli	70%
10.5 Szeminárium / Labor	Szemináriumi aktivitás		30%
	Szakirodalom bemutatása		
	Empirikus dolgozat	Szemináriumi dolgozat	
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<ul style="list-style-type: none"> • 			